

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 3, 31 Март

TA'LIMDA ILG'OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH.

Usmonova Dilnoza Baxtiyorovna

Yangi hayot tumani 329-maktab oliy toifali ona tili va adabiyot o'qituvchisi

Annotatsiya: Hozirda ta'lim texnologiyasi yordamchi vosita bo'lib qolmay balki, o'quv jarayonining rivojlanishida katta rol o'ynab, uning tashkiliy shakllari, metodlari, mazmunini o'zgartiradigan yangi sistema deb tushunilmoqda. Bu esa, o'z navbatida, o'qituvchi va o'quvchining pedagogik tafakkuriga o'z ta'sirini ko'rsatmoqda. Mazkur maqolada ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning mohiyati va ta'lim sifatini oshirishdagi o'rnini, hamda ahamiyati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim, sotsial menejment, globallashuv, boshqaruv, kordinatsiya, mutaxassis, kadrlar, oliy ta'lim, jarayon, madaniyat, koserpsiya, mehnat taqsimoti.

Bugungi kunda o'quvchilarga ta'lim-tarbiya berishda zamonaviy, ilg'or pedagogik texnologiyalarning o'rnini va ahamiyati beqiyosdir. Darhaqiqat, ta'limda zamonaviy, ilg'or pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining unumdorligini oshiradi, o'quvchilarning mustaqil fikrlash jarayonini shakllantiradi. Bir so'z bilan aytganda, zamonaviy ilg'or pedagogik texnologiyalar, birinchidan, o'quvchilarni bilim, ko'nikma va malakasini oshirishga imkoniyat yaratsa, ikkinchidan, o'qituvchining ham professional o'sishiga, ma'naviy rivojlanishiga yordam beradi. Bugungi zamonaviy ta'lim tizimining eng asosiy dolzarb, unsurlari quydagilarni o'z ichiga oladi: zamonaviy, yangicha, innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish. Ushbu pedagogik texnologiyalar orqali dars jarayonlarining mukammal olib borilishi va tashkil etilishi o'quvchilarning ham mustaqil ham kreativ fikirlashlariga ulkan yo'l ochib berish uchun xizmat qiladi. Texnika texnologiyalar, ilm – fan va ishlab chiqarishning bugungi kundagi yuksak taraqqiyoti o'z – o'zidan yangi ijtimoiy talablarni zamon talabiga qo'ymoqda. Mazkur ijtimoiy talablar sirasida jamiyat qolaversa uning asosida sohalar rivojlanishini harakatga keltiruvchi kuch -- tajribali kadrarni tayyorlash, ana shu maqsadga qaratilgan tizimni shakllantirish juda muhim ahamiyatga ega. Malakali kadrlarni tayyorlashga bo'lgan ehtiyoj dastavval ishlab chiqarish korxonalarida paydo bo'lgan bo'lsada, hozirgacha o'zining dolzarbligini saqlab

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 3, 31 Март

kelmoqda. Buning eng asosiy sabablari jamiyatning ijtimoiy , madaniy , iqtisodiy taraqqiyotga bog'liqligi , yangidan yangi yo'nalishlar ixtisosliklarning paydo bo'lishi ularga bo'lgan ehtiyojlarning ortib borishi , ular bo'yicha zamonaviy kadrlar tayyorlashning vujudga kelishi, o'zgaruvchan, hozirgi davrda mutaxassis kadrlarning kasbiy bilim , ko'nikma , mahoratlarini muntazam ravishda oshirib borishga bo'lgan ehtiyojlarning shakllanishi , shuningdek mutaxassis kadr sifatida kuchli raqobatga bardosh bera olishiga bo'lgan talablarning ortishi hisoblanadi.

Hozirgi kunda o'qituvchi faoliyatiga, uning pedagogik mahoratiga alohida e'tibor berilmoqda. Ta'lim jarayonida faoliyat ko'rsatayotgan o'qituvchilarning pedagogik fikrlashida o'rin ola boshlagan pedagogik texnologiyani dars jaaryonida qo'llashga oid tavsiyalar o'qituvchilar uchun juda zarur. O'zining va boshqalarning "men"ligini sezish, his qilish, o'zini boshqarish, fikrini aniq, lo'nda va puxta bayon eta olish, ishlatishga qaratilgan interfaol o'qitish usullari tez suratlar bilan rivojlanib ijobiy samara bermoqda. O'qitishda foydalanib kelinayotgan interfaol metodlar o'quvchilar o'rtasida raqobat muhitini vujudga keltirib o'quvchilarni harakatchanlikka boshlab ruxlantirdi, natijada o'quvchilar hamkorlikni o'rgana boshladi. Har qanday interfaol metod to'g'ri va maqsadli qo'llanilganda o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatadi. Yangi pedagogik texnologiya ta'lim tizimining rastional yo'llarini ishlab chiqaruvchi jarayon bo'lib, unda o'qituvchi asosiy mas'ul shaxs hisoblanadi. Chunki uning asosiy vazifasi axborotni o'quvchilarga tez, aniq va tushunarli tarzda yetkazib berishidan iborat. O'quvchilar yangiliklarni qabul qilishlari va bunga moyilliklari hamda fe'l-atvori har xil bo'lishiga qaramay o'qituvchi o'quvchilarni mustaqil fikrlash, mushohada qilish, xulosa chiqarishga o'rgatish lozim. Bunda o'quvchi asosiy harakatlanuvch kuch bo'lib, o'qish, mutolaa qilish, chizma chizish, proeksiyalar formulalarini tushunib asboblarni ishlata olishi, bir-birlari bilan do'stona munosabatda bo'lib, oldilariga qo'yilgan muammolarni yechishda bir-birlariga yordam berish ularning asosiy vazifasi hisoblanadi. Ta'lim tizimida sodir bo'layotgan o'zgarish va yangilanishlar o'quvchilarga yangi bilim, ko'nikma va malakalarini berish bilan bir qatorda yoshlarimizni o'ziga va boshqa insonlarga jamiyatga, davlatga, tabiatga nisbatan o'zgarishning vatanparvarlik g'oyalarini ongiga va qalbiga singdirishini ham ko'zda tutadi.

Zamonaviy innovatsion ta'lim texnologiyalari. Hozirgi vaqtda o'quv texnikasi Ta'lim maqsadlari o'zgarishi, vakolatli yondashuv asosida qurilgan

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 3, 31 Март

federal davlat ta'lim standartlarini rivojlantirish bilan bog'liq qiyinchiliklarni boshdan kechirmoqda. Qiyinchiliklar kelib chiqadi va asosiy o'quv dasturida individual buyumlarni o'rganish uchun soat sonini kamaytiradi. Ushbu holatlarning barchasi yangi talab qiladi pedagogik tadqiqotlar O'qitish usulida o'quv jarayoniga innovatsion ta'lim texnologiyalarini ishlab chiqish va amalga oshirish bilan bog'liq innovatsion ta'lim texnologiyalarini ishlab chiqish va amalga oshirish bilan bog'liq o'qitish va o'qitish usullari va ta'lim shakllari va uslublarini izlash. Mavjud pedagogik texnologiyalarni mohir va ongli ravishda tanlash uchun, shuningdek, o'quv va ta'limda maqbul natijalarga erishadiganlar muhim ahamiyatga ega bo'lganlar muhim xususiyatlarni tushunish kerak. Zamonaviy izoh "Pedagogik texnologiyalar" tushunchalari. Zamonaviy o'qitish usullari talabalarning o'zaro ta'siri va ularni o'quv jarayoniga jalb qilish, nafaqat materialni passiv idrok etishga yo'naltirish uchun faol usullardir. O'rganishning chekka shakllarining afzalliklaridan samarali foydalanishga imkon beradigan zamonaviy o'quv infratuzilmasi, o'quv, texnologik, tashkiliy komponentlarni o'z ichiga oladi. Bugungi kunda rus va xorijiy pedagogika sohasida ta'lim texnologiyalarining umume'tirof etilgan tasnifi mavjud emas. Ushbu hozirgi ilmiy va amaliy muammoni hal qilish uchun turli xil mualliflar o'z yo'lida mos keladi. "Ta'lim" ustuvor yo'nalishida innovatsion zonalar yoki zamonaviy ta'lim texnologiyalari quyidagilardan iborat: rivojlanayotgan trening; Muammolarni o'rganish; Ko'p bosqichli o'qitish; jamoaviy ta'lim tizimi; Texnologiyalar muammolari; O'qitishning ilmiy-tadqiqot usullari; Ta'limni loyihalash usullari; Modulni o'rganish texnologiyalari; ma'ruza va tijoriy o'quv tizimi; O'yin o'yinlarida foydalanish (rol o'ynash, biznes va boshqa o'quv o'yinlarining boshqa turlari); Hamkorlik bo'yicha trening (jamoalar, guruh ishi); Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari; Isitish texnologiyasi.

Maksimal ta'limni o'qitish uchun minimal ta'lim. Muammolarni hal qilish bo'yicha bilimlar, muayyan vaziyatlarda bilimlardan foydalanish va ulardan foydalanish ko'nikmalarini ko'rib chiqish. Har bir o'rganish uchun haqiqatni izlash yo'llari, usullari, usullarini (natijasi) aniqlashni mustaqil ravishda belgilash. Uslubiy vakolatlarining shakllanishiga ko'maklashish. Muammolarni mustaqil ravishda hal qilish, kerakli ma'lumotlarni qidirish.

O'qituvchining faol, samarali faoliyat ko'rsatishiga yo'naltirilgan ta'lim jarayonining metodik ishlanmasidan farqli ravishda, ta'lim jarayonini

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 3, 31 Март

faollashtirish va jadallashtirishga yoʻnaltirilgan pedagogik texnologiyalari taʼlim oluvchilarga qaratiladi, shuningdek, ularning shaxsiy va oʻqituvchi bilan birgalikdagi faoliyatini hisobga olgan holda oʻquv materialini oʻzlashtirishga sharoit yaratadi, taʼlim-tarbiyasi butun mashgʻulot davomida oʻquvchilarning faolligi va qiziquvchanligini muntazam ravishda rivojlantirib borish maqsadini koʻzda tutadi, oʻquv omillarini yaratishga asoslangan pedagogik texnologiya talablarini oʻquv yoki ishlab chiqarish faoliyatiga tezkor jalb qilish imkonini beradi. Aks holda, zaif, etarli darajada tushunarli boʻlmagan yoki aniq natijani koʻzlanmagan topshiriqlar mashgʻulotning samarasiz yakunlanishiga olib kelishi mumkin. Innovatsion usullarda dars oʻtish jarayonini, yaʼni zamonaviy pedagogik texnologiyalarni boshlangʻich taʼlim davridan boshlab tashkillashtirish taʼlim tizimida yuqori samara beradi. Bu degani, boshlangʻich taʼlim umumiy oʻrta taʼlimning poydevori hisoblanadi. Ana shu poydevorni mustahkam tarzda bunyod etish kelgusi davrlardagi taʼlim jarayonlarining oʻtilishida ham qulayli yaratgan boʻladi. Oʻz-oʻzidan kelib chiqadiki, boshlangʻich taʼlimdan boshlab tashkil etilgan pedagogik texnologiyalar taʼlimning keyingi davrlarida tashkil etilishida birinchi bosqich vazifasini oʻtaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Khodjamkulov, U., Makhmudov, K., & Shofkorov, A. (2020). The Issue of Spiritual and Patriotic Education of Young Generation in the Scientific, Political and Literary Heritage of Central Asian Thinkers. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(05), 6694-6701.
2. Axmedova Malohat Ergashevna *Pedagogika nazariyasi va tarixi (Pedagogika tarixi)*, OʻzR oliy va oʻrta maxsus taʼlim vazirligi. -T.: «TAFAKKUR-BOSTON 1». 2011.
3. Ishmuhamedov R.J., Abduqodirov A., Pardaev A. *Tarbiyada innovatsion texnologiyalar (taʼlim muassasalari oʻqituvchilari, tarbiyachilari, guruh rahbarlari uchun amaliy tavsiyalar)*.– T.: Isteʼdod, 2010.-140 b.
4. Qodirova F.R., Qodirova R.M. “Maktabgacha yoshdagi bolalarga ikkinchi tilni oʻrgatish metodikasi”, *Oʻquv-metodik qoʻllanma*, -T.: 2004.
5. Монахов В.М. *Введение в теорию педагогических технологий*. Монография, г. Волгоград «Перемена» 2006.